

A KÖZIGAZGATÁS RACIONALIZÁLÁSA ÉS A MAGYAR KÖZIGAZGATÁSTUDOMÁNYI

INTÉZET SZEREPE

Arékháza 94

ÁLLAMIGAZGATÁSI ÉS FINANSZGAZGATÁSI

Budapest, V., Egyetem tér 1-3.

A közigazgatás méretei a XIX. évszázad második felében addig nem sejtett arányban megnövekedtek. Ennek oka több tényezőben keresendő: így a gazdasági élet nagy lendületében, a népesség számának megnövekedésében, a szociális gondoskodás bevezetésében. Ezek a közigazgatási feladatok azt meghatározták. Az új közigazgatási tennivalók ellátása maga után vonta új hatóságok, hivatalok, intézmények felállítását, aminek következménye a közzolgálati alkalmazottak számának megsokszorosodása.

A közhivatali szervezési formák és a közhatósági ügyintézés nem tartottak lépést ezzel a fejlődéssel. Mind a szervezés, mind az ügyek intézése jórésben a XVIII. évszázadban kialakult formák között és az akkor lerakott alapokon épült. Ez okból a hatósági gondozást kívánó ügyek intézése a múlt évszázad hatvanas éveiben megindult gazdasági átalakulással nem tartott lépést. Ennek hátrányát érezte a gazdasági élet, de érezte a lakosság is, amely az általa fenntartott közhivatalokban nem gondozóját, érdekeinek védőjét, hanem akadályozóját látta.

Ez a szakadás közhivatal és élet között körülbelül az évszázadfordulón vált élessé. Ebben az időben csaknem minden államban követelően jelentkezik a közigazgatás reformjának kívánsága. Ezt igazolja az egyes államoknak ez időből származó törvényalkotásai. Ezek közé sorolható például nálunk az 1901:XX. törvénycikk a közigazgatás egyszerűsítéséről, amely a legsúlyosabb bajokon igyekezett segíteni.

A bajokon való segítség céljából ekkor nemzetközi mozgalom indul el, bizonyítékul annak, hogy egyetemes szükségletek kielégítéséről kellett gondoskodni. Tíz évi előkészület után Bruxellesben összeült az első nemzetközi közigazgatástudományi kongresszus azzal a céllal, hogy alkalmat adjon az elmélet és gyakorlat embereinek a találkozásra és azoknak a súlyos kérdéseknek a vizsgálatára, amelyeket az állam fejlődése vetett fel. A kongresszus megszabta a közigazgatás alapelveit és megállapította az igazgatás következő elemeit: az előrelátást, a szervezést, a rendelkezést, a koordinációt és az ellenőrzést, a közigazgatás céljaul tűzve ki az eredményességet és a gazdaságosságot.

A kongresszusok célul tűzték ki a haladó közigazgatás megteremtését. Munkájuk felölelte a közigazgatás egész területét elméleti, jogi, gyakorlati közigazgatási szempontból. Megteremtette ezzel a közigazgatási jog, a közigazgatástan és a közigazgatási gyakorlat egységes szemléletét. És munkája nyomán megindult a közigazgatás racionalizálása, amely kitágította a közigazgatási reform szűk kereteit és felölelte a közigaz-

gatási szervezés, a közigazgatási szervezet, a közigazgatási személyzet, a közigazgatási eljárás és a közigazgatási ügyvitel kérdéseit.

A közigazgatási kongresszusok kezdeményezésére több államban közigazgatástudományi intézet ~~léte~~ alakult. Ez intézetek célja a közigazgatással, való elméleti foglalkozás és a közigazgatástudomány egész területének művelése. Híad akar verni az elmélet és gyakorlat között, a nemzetközi eredményeket figyelemmel akarja kísérni és a hazai közigazgatási elmélet és gyakorlat felé terelni.

A Magyar Közigazgatástudományi Intézet a Pázmány Péter Tudományegyetem jog- és államtudományi karának egyik szemináriuma. Az Intézet

I. a közigazgatás racionalizálásának szolgálatában az eszmék tisztázása és a reformok előkészítése érdekében

1/ a Magyar Jogászegylettel közösen vitaülést tartott a közigazgatási bíraskodás ügyében. Sorozatos ülésekben az egész magyar jogászság részvételével tárgyalta a közigazgatási bíraskodásnak szerepét és helyét a mai magyar jogéletben. A tárgyalás anyaga külön füzetben jelent meg.

2/ A Magyar Jogászegylettel közösen letárgyalta a közigazgatási eljárás egyszerűsítésének reformját, valamint a közigazgatási eljárás követeléseit a közigazgatás eredményessége szempontjából.

3/ Vitaülést tartott a közigazgatás területi beosztásának rendezéséről.

II. A Magyar Közigazgatástudományi Intézet a felszabadulás után kialakuló demokratikus magyar közigazgatás és az új magyar közigazgatási jog magyarozatára és népszerűsítésére a vitaülések sorát rendezte. Így

- 1/ a Jogi reformbizottságról,
- 2/ a Gazdasági Főtanácsról,
- 3/ a pénzügyintézetek állami ellenőrzéséről, és a tervgazdálkodásról,
- 4/ a közigazgatás dologi szükségleteiről,
- 5/ az új magyar szociális közigazgatásról,
- 6/ az új magyar egészségügyi közigazgatásról,
- 7/ az 1947-ben megjelent új illetékkódexről,
- 8/ a modern magyar tűzrendészetről,
- 9/ az új közoktatásügyi igazgatásról,
- 10/ számviteli rendszerünkről,
- 11/ az ipari közigazgatási jogról,
- 12/ a magyar városok háztartási helyzetéről,
- 13/ a pénzügyi közigazgatás mai helyzetéről az államigazgatásban,
- 14/ az új magyar földművelésügyi közigazgatásról,
- 15/ a világvárosok igazgatásáról.

E vitaüléseken gyakorlati szakférfiak szerepelnek előadókként. E szemináriumi előadások mindenkor nagy hallgatóság élénk részvétele mellett folynak. Az előadásokon az egyetem rendes hallgatóin kívül nagy számmal vesznek részt már működő közigazgatási tisztviselők is. A hallgatóság számottevő részét az esti munkástanfolyam hallgatói teszik ki, akik a hozzászólók között mind fokozottabban szerepelnek.

III. A nemzetközi kapcsolatok ápolása érdekében az 1947. júliusára Bernben összehívott VII. Nemzetközi Közigazgatástudományi Kongresszus el készítő bizottsága felkérésére a következő kitűzött kérdésekről készített jelentéseket. A közigazgatás szervezete és a közigazgatásra háruló feladatok a második világháború után, amely lényegében az új magyar közigazgatási jogról való beszámolót jelentette; a közigazgatási szervezet koordinációja; a közzolgálati alkalmazottak és szervezeteik részvétele a közigazgatásban - és végül a központi és a helyi hatóságok egymáshoz való viszonya.

A kongresszus elnöksége a jelentéseket sokszorosította és a kongresszus résztvevői között szétosztotta. A harmadik kérdőpontra vonatkozó kongresszusi főelőadói jelentés elismeréssel szól a magyar koordinációs szervezetről, amely a magyar minisztertanács és a Gazdasági Főtanács szerencsés viszonyán nyugszik.

A Magyar Közigazgatástudományi Intézet, mint az egyetem egyik szemináriuma a hallgatóság tudományos képzésének szolgálatában áll. E célt szakkönyvtára és jogszabálygyűjteménye segíti elő. Ezért nagy számban keresik fel a közigazgatási életben már működő köztisztviselők is, akik a szemináriumi üléseknek szorgalmas látogatói.

Az Intézet megindította az irodalmunkban hiányzó közigazgatási bibliográfiát, amely igen hosszú időt igényel, de ha a nyomdai viszonyok javulása után elkészülhet, a közigazgatás sokrétű problémájával elméletileg és gyakorlatilag foglalkozóknak nagy szolgálatára lesz.

Az Intézet az 1848-as események centenáriuma alakalmából megindította a magyar közhivatalok történetének megírását.

Az Intézet a közlekedési viszonyok javulásával fel fogja venni a kapcsolatot más országok - elsősorban a környező államok - rokon intézményeivel. Kölcsönös látogatásokkal, az eredmények kicserélésével, a közigazgatási intézmények megismertetésével hozzá fog járulni az egymásra utalt nemzetek közeledéséhez.

Dr. Mártonffy Károly